

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

**Методичні рекомендації
до проведення інтерактивних
практичних занять з курсу**

Авторка: Діана Михайлина

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2023

УДК 339.138 (072)

Друкуються за ухвалою Вченої ради економічного факультету
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича, протокол № 3 від 18.10.2023

Рецензенти:

Саснко О. С., к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Чернівецького національного університету імені Юрія
Федьковича

Роговська-Іщук І.В., к.е.н., асистентка кафедри міжнародної
економіки Чернівецького національного університету імені Юрія
Федьковича

Михайлина Д. Г. Міжнародні економічні відносини. Методичні
рекомендації до проведення інтерактивних практичних занять з
курсу. Чернівці: Чернівецький національний університет
ім. Ю. Федьковича, 2023. 52 с.

Методичні рекомендації розроблено для організації
проведення практичних занять при вивченні обов'язкової
навчальної дисципліни «Міжнародні економічні відносини», що
передбачена ОПП «Міжнародні економічні відносини» для
студентів бакалаврського (другого) рівня. Запропоновано плани
інтерактивних практичних занять, включаючи індивідуальні та
групові аналітичні та творчі завдання для закріплення
теоретичного матеріалу та набуття практичних навичок у галузі
міжнародних економічних відносин.

Для студентів спеціальності 292 «Міжнародні економічні
відносини» галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

УДК 339.138 (072)

© Чернівецький
національний університет
імені Юрія Федьковича, 2023
© Михайлина Д.Г., 2023

Навчальне видання

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

**Методичні рекомендації
до проведення інтерактивних
практичних занять з курсу**

Авторка: **Михайлина** Діана Георгіївна

Кафедра міжнародної економіки
Чернівецького національного університету
ім. Юрія Федьковича

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	6
МІСЦЕ І РОЛЬ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ КУРСУ	10
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЗАСТОСОВУВАНІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»	11
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1	17
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2	19
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3	21
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4	23
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5	25
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6	27
ПІДСУМКОВЕ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЮ 1	29
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7	31
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8	33
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9	35
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10	37
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11	39
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12	41
ПІДСУМКОВЕ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЮ 2	43
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ	46
ЗБІР РЕФЛЕКСІЙ З КУРСУ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51

ВСТУП

Сучасний світ неможливо собі уявити без системи міжнародних економічних відносин, сфера вивчення котрих стосується передовсім економічних передумов і наслідків взаємодії між країнами у тісному переплетенні з політичними, дипломатичними, гуманітарними сферами спілкування між ними. Протягом останніх десятиліть людство стало свідком інтенсифікації такої взаємодії, поглиблення міжнародного поділу праці, глобалізації та регіоналізації. Національні економіки стають все більш взаємозалежними і міцніше вплетеними у канву міжнародних торговельних, інвестиційних, виробничих, науково-технічних відносин, що виступає ключовим фактором їхнього економічного розвитку. З іншого боку, зростаюча гострота глобальних проблем людства також не дозволяє жодній країні, включаючи Україну, стояти осторонь спроб їхнього розв'язання. Все це зумовлює необхідність розвитку та вивчення міжнародних економічних відносин та підготовки фахівців у цій сфері.

Як наука і навчальна дисципліна міжнародні економічні відносини охоплюють вивчення сучасних тенденцій розвитку суспільних відтворювальних та комерційних процесів на глобальному рівні на основі міжнародного поділу праці та інституційного механізму регулювання економічних взаємозв'язків між державами.

Вивчення курсу «Міжнародні економічні відносини» передбачає проведення лекційних і практичних занять, а також самостійну роботу студентів. Поряд з освоєнням теоретичної бази курсу, важливим є набуття нових практичних навичок, розуміння можливих напрямків їхнього застосування на основі отриманих теоретичних знань. Методичне забезпечення націлене на створення сприятливого аудиторного середовища для невимушеного інтегрування студентів до процесу навчання при підготовці до окремих практичних занять з курсу, зорієнтувати у підготовчій та пошуковій роботах в рамках окремих навчальних елементів і курсу загалом.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Міжнародні економічні відносини» належить до циклу обов'язкових навчальних дисциплін відповідно до ОПП «Міжнародні економічні відносини» для студентів бакалаврського (другого) рівня спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» [1].

Виступаючи спеціальною дисципліною у галузі міжнародних економічних відносин, дозволяє систематизувати знання, здобуті студентами у ході вивчення більшості обов'язкових та вибіркових компонент ОП, та отримати нові навички у напрямку розуміння сучасних тенденцій розвитку, форм і рівнів міжнародних економічних відносин.

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів знань про дію об'єктивних законів і принципів розвитку загальних світогосподарських процесів та міжнародних економічних відносин. Вивчення курсу дає глибше розуміння форм міжнародних економічних відносин, основного інструментарію та умов їхньої реалізації в контексті сучасних структурних трансформацій.

Пререквізити. Навчальні дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Міжнародні економічні відносини», - це «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Історія економіки та економічної думки», «Вступ в спеціальність».

Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» (освітньо-професійна програма: «Міжнародні економічні відносини») вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» сприяє формуванню низки загальних і спеціальних компетентностей та програмних результатів навчання [1]:

ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

СК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

СК 9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН 4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендегенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

ПРН 10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН 16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН 25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

МІСЦЕ І РОЛЬ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин			Вид підсумк. контролю
			кредитів	годин	зм. модулів	лекції	практичні	самостійна робота	
Денна	II	III	5	150	2	30	30	90	екзамен

Складаючи 50% аудиторних і 20% загальної кількості навчальних годин, практичні заняття з курсу «Міжнародні економічні відносини» націлені на:

- активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- отримання поглиблених знань з курсу;
- поліпшення засвоєння та запам'ятовування матеріалу;
- розуміння напрямків застосування набутих знань у реальному житті;
- формування критичного, аналітичного і креативного мислення;
- відточення пошуково-аналітичних навичок;
- детальне вивчення окремих теоретичних положень курсу та формування вмінь і навичок їхнього практичного застосування шляхом виконання відповідних індивідуальних чи командних завдань;
- формування і поглиблення навичок роботи в команді, ефективної комунікації, кооперації та раціонального делегування повноважень;
- усвідомлення індивідуального потенціалу і професійних здібностей з метою напрацювання власних професійних конкурентних переваг.

Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість лекційних годин	Кількість практичних годин	Кількість годин на самост. опрацюв.	Загальна кількість годин
Змістовий модуль 1. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ЯК СИСТЕМА				
Тема 1. Теоретичний зміст та генезис міжнародних економічних відносин	2	2	7	11
Тема 2. Міжнародні економічні відносини у системі світового господарства	3	2	7	12
Тема 3. Суб'єкти міжнародних економічних відносин	2	2	7	11
Тема 4. Середовище міжнародних економічних відносин	2	2	7	11
Тема 5. Теорії міжнародної торгівлі	2	2	6	10
Тема 6. Інтернаціоналізація як базовий процес розвитку МЄВ	2	3	7	12
Підсумковий модульний проект 1	2	2	4	8
Разом за змістовим модулем 1	15	15	45	75
Змістовий модуль 2. РІВНІ ТА ФОРМИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНИ				
Тема 7. Міжнародні валютно-фінансові відносини	2	2	7	11
Тема 8. Міжнародне виробниче та науково-технічне співробітництво	3	2	7	13
Тема 9. Світовий ринок робочої сили	2	2	7	11
Тема 10. Міжнародні торговельні та транспортні відносини	2	2	7	12
Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція	2	3	7	12
Тема 12. МЄВ у вирішенні глобальних проблем	2	2	6	10
Підсумковий модульний проект 2	2	2	4	8
Разом за змістовим модулем 1	15	15	45	75
ВСЬОГО	30	30	90	150

Зміст практичних занять курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	Максим. кількість балів*
Змістовий модуль 1. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ЯК СИСТЕМА		
Тема 1. Значення та генезис міжнародних економічних відносин	2	2
Тема 2. Міжнародні економічні відносини у системі світового господарства	2	2
Тема 3. Суб'єкти міжнародних економічних відносин	2	2
Тема 4. Середовище міжнародних економічних відносин	2	2
Тема 5. Теорії міжнародної торгівлі	2	2
Тема 6. Інтернаціоналізація як базовий процес розвитку МЄВ	3	2
Підсумковий модульний проект 1 Творчо-аналітична командна робота	2	4
Разом за змістовим модулем 1	15	16
Змістовий модуль 2. РІВНІ ТА ФОРМИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН		
Тема 7. Міжнародні валютно-фінансові відносини	2	2
Тема 8. Міжнародне виробниче та науково-технічне співробітництво	2	2
Тема 9. Світовий ринок робочої сили	2	2
Тема 10. Міжнародні торговельні та транспортні відносини	2	2
Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція	3	2
Тема 12. МЄВ у вирішенні глобальних проблем	2	2
Підсумковий модульний проект 2 Пошуково-аналітична командна робота	2	4
Разом за змістовим модулем 2	15	16
ВСЬОГО	30	32

*Для детальнішого ознайомлення з критеріями оцінювання знань студентів з курсу загалом та поточної роботи на практичних заняттях див. с. 46-48

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЗАСТОСОВУВАНІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

Як відомо, увага студентів виступає сполучною ланкою між інформацією та навчанням. Однак, як зазначається у сучасних дослідженнях, протягом останніх десятиліть спостерігається істотне зниження рівня концентрації уваги у дорослих людей, - в середньому з 12 до 8 секунд, у той час як середня тривалість уваги сумнозвісної золоті рибки становить 9 секунд, як зауважують у дослідженні [13], - що пов'язують з такими факторами як: зростання загального рівня стресу, виникнення Інтернету, соціальних медіа, мобільних телефонів [4]. З іншого боку експерти відзначають, так званий, феномен «блукання розуму», котрий охоплює від 10 до 60% годин неспанья або нашого свідомого досвіду та полягає у зміщенні уваги до внутрішніх думок, що не пов'язані з поточними завданнями [9]. Однак, за словами тих же експертів, здатність студентів бути уважними, здебільшого залежить від того, наскільки цікавим для них є матеріал, який вони вивчають, і наскільки якісно він поданий [4]. Саме тому застосування інноваційних інтерактивних методів викладання у сучасних аудиторіях стає беззаперечно доцільним.

Загалом інтерактивні методи навчання створені для сприяння динамічної взаємодії та співпраці між студентами і викладачами. Якщо традиційний академічний підхід зорієнтований здебільшого на запам'ятовування, то застосування інтерактивних технік викладання передбачає використання низки різних методів навчання, які покликані стимулювати увагу та повноцінну участь кожного студента, допитливість, креативність і критичне мислення, заохочуючи до активної участі у навчальному процесі, самостійного мислення, розкриття індивідуального потенціалу, що забезпечує підвищення не лише знань студентів, але й їхньої зацікавленості, рівня розуміння, зміцнення командного духу і свободи самовираження [10].

Важливими умовами ефективності застосування інтерактивних педагогічних методів є періодичне переключення з одного виду аудиторної діяльності до іншого та зорієнтованість

на практичне застосування теоретичного матеріалу. У цьому розрізі важливо звернутися до ще одного дослідження, відомого як «Піраміда навчання», згідно з результатами якого, студенти здатні засвоювати приблизно [14]:

Перші 4 підходи тут є пасивними, тоді як останні 2 передбачають активну участь студентів у процесі навчання і демонструють високу когнітивну ефективність, адже інтерактивне навчання активує природні аналітичні здібності мозку, допомагаючи студентам залучати свою довготривалу пам'ять [7]. Нейрокогнітивна особливість інтерактивного методу навчання полягає в тому, що в студентів у такому процесі працює одночасно декілька органів чуття: вони не просто слухають або читають, а також спостерігають, відчувають відповідальність, беруть участь шляхом отримання швидких завдань, емоційно і творчо залучаються до процесу, що задіює одночасно різні ділянки мозку та полегшує збереження інформації. Особливо важливу роль тут відіграє й позитивне емоційне наповнення шляхом застосування різних видів ігор, симуляцій, цікавих тематичних занять, гумору та елементів розваг, що формує приязне ставлення студентів одне до одного та до навчального процесу. У такий спосіб також відточуються важливі соціально-емоційні навички, як елементи soft skills, котрі є особливо запитаними на сучасному ринку професіоналів. Зокрема це таких 5 базових навичок, як відповідальне прийняття рішень, управління емоціями, самосвідомість, побудова здорових стосунків і соціальна обізнаність [20].

Багато досліджень доводять, що навчання є найефективнішим у випадках, коли студенти залучені до цього процесу. Загалом інтерактивні заняття базуються на взаємних реакціях і стосунках і проявляються у процесі активного навчання, в якому студент передовсім працює з інформацією шляхом особистої інтерпретації та перетворення її на нову ідею. У конструктивістському розумінні той, хто навчається, переживає нові емоції та досвід, досліджуючи освітнє середовище, вирішуючи проблеми та/або застосовуючи отриману інформацію в нових обставинах [3].

Важливо, щоб інтерактивне навчання окрім активної участі студентів також формувало задоволення від результату, відкриття та навчання через розвиток особистих ініціатив. Це створює вагомі особисті позитивні настрої щодо впевненості у власному потенціалі, прагненні до нових знань та самореалізації, мотивуючи до майбутньої пізнавальної діяльності. Роль викладача тут полягає більше в тому, щоби зацікавлювати, мотивувати та орієнтувати студентів, стимулюючи розвиток їхньої самодисципліни та відповідальності поряд із задоволенням від співпраці.

Серед головних переваг такого методу викладання слід відзначити наступні:

- підвищена залученість, зосередженість, уважність, зацікавленість і вмотивованість студентів;
- поліпшення запам'ятовування та глибше розуміння матеріалу;
- розуміння практичної значущості матеріалу та напрямків його застосування у реальних обставинах;
- покращене критичне, креативне й аналітичне мислення;
- гнучкість у навчальному процесі та об'єктивність оцінювання знань студентів;
- покращені стосунки студентів одне з одним і з викладачами та забезпечення позитивної атмосфери під час навчання.

До найбільш поширених методів інтерактивного навчання, які передбачені програмою практичних занять з «Міжнародних економічних відносин», належать наступні [5-8; 10; 22]:

	<h3 style="text-align: center;"><i>1. Мозковий штурм (Brainstorming)</i></h3>
<p>Метод, корисний для генерування творчих думок та ідей і створення умов, де студенти вчаться працювати разом та одне в одного. Основний принцип – висловити якомога більшу кількість ідей за відносно короткий час, обговорити і класифікувати їх. Типи інтерактивного мозкового штурму включають: 1) структуровані та неструктуровані; 2) зворотне або негативне мислення; 3) номінальна групова взаємодія; 4) онлайн-взаємодія, наприклад, чат, форуми, електронна пошта; 5) відображення командної ідеї; 6) групове обговорення; 7) індивідуальний мозковий штурм.</p>	
	<h3 style="text-align: center;"><i>2. Подумайте, обговоріть у парі, поділіться (Think, pair, and share)</i></h3>
<p>За цим підходом, після формулювання проблеми чи запитання, студентів слід поділити на пари. Кожній парі надається певний час на роздуми і тихе обговорення, після чого вони голосно висловлюють свої висновки всім присутнім. Можна попросити одного студента пояснити концепцію, а іншого навести приклад чи оцінити актуальність концепції. Таким чином студенти будуть залучені до активного обговорення та ліпше запам'ятають матеріал.</p>	
	<h3 style="text-align: center;"><i>3. Групові обговорення (Buzz session)</i></h3>
<p>Аудиторія ділиться на декілька невеликих груп для обговорення однієї теми чи проблеми. Заохочується обговорення та співпраця між студентами, коли кожен учасник кожної групи висловлює свої думки та ідеї, що допомагає вчитися на основі інформації та досвіду один одного. Як варіант, в кінці обговорення обраний представник від кожної команди коротко висловлює висновки, до якої дійшла команда.</p>	
	<h3 style="text-align: center;"><i>4. Вимушені дебати (Forced debate)</i></h3>
<p>Студенти відстоюють та аргументують дві протилежні сторони одного явища чи питання (навіть, якщо особиста позиція студента не відповідає його поточній ролі). Це спонукає студентів відійти від власних переконань та вчитися бачити речі під альтернативним кутом зору. Як варіант, аудиторія ділиться на 2 команди (решенням чи за бажанням). Одна половина аудиторії займає одну позицію, друга половина займає іншу позицію. Команди сідають обличчям одна до одної (можливо, в ряд). Кожен студент висловлює свою позицію лише один раз до 1 хвилини, так, щоб усі студенти з обох команд могли взяти участь в обговоренні.</p>	

5. Модель круглого стола (The Round Table Circles Model)

Метод взаємодії, що включає дискусію та дебати на певну тему. Кожній людині надається рівна можливість брати участь в обговоренні. Студенти намагаються обґрунтовано сформулювати питання з заданої теми, апелювати до адекватних аргументів щодо вирішення проблеми, навести приклади вдалого та невдалого досвіду. Процес підготовки передбачає пошук цікавого матеріалу студентами, створення ними корисних нотаток та проведення аналізу, на основі чого вони братимуть участь в активних дискусіях одне з одним з метою досягнення консенсусу щодо означеної теми [15]. Як варіант, студенти отримують завдання попередньо ознайомитися з певним матеріалом (статтею, відео, розділом книги) чи заданою темою та запропонувати перелік питань, які вони б хотіли обговорити за круглим столом. У процесі обговорення в аудиторії кожен ставить запропоноване запитання іншим і доповнює його чи апелює до відповіді.

6. Кейс-стаді / ситуаційний аналіз (Case study / Incident process)

Цей підхід передбачає, що після ознайомлення з описом проблеми студенти самостійно аналізують ситуацію, визначають проблемні моменти і можливі варіанти їхнього вирішення та висловлюють свої ідеї в дискусії з іншими учасниками. Основна увага зосереджена на тому, щоби навчитися вирішувати реальні проблеми, які стосуються реальних людей, подій, організацій. Такий метод націлений на розвиток навичок аналітичного мислення і вирішення проблем та дозволяє студентам «випробувати» свої набуті знання та вміння.

7. Перевернуте заняття, інвертоване навчання (Flipped Classroom, Inverted Teaching)

Така стратегія навчання передбачає, що студенти опрацьовують новий матеріал (розроблений викладачем) поза аудиторією, а в аудиторії відбувається його глибинне вивчення, практичний аналіз та детальне обговорення. Іншими словами, це – стратегія заміни видів діяльності, котрі зазвичай виконуються аудиторно, тими, що зазвичай виконуються у якості домашнього завдання. Тут передбачається переміщення «доставки» матеріалу за межі офіційного часу занять, у тому числі шляхом змішаного навчання через онлайн-інструкції. При цьому офіційний час занять використовується для того, щоби студенти могли виконувати спільну та інтерактивну діяльність, пов'язану з цим матеріалом.

Серед інших ефективних інтерактивних методів навчання, передбачених програмою курсу «Міжнародні економічні відносини», мають місце наступні:

- ✓ **експрес-опитування** з пройденого матеріалу на початку заняття;
- ✓ **коротка вступна дискусія до заняття** (елемент мозкового штурму). Пропонується картинка, питання, відео провокативного чи інтригуючого характеру;
- ✓ **підведення ключових підсумків до заняття разом з аудиторією** (у вигляді незавершених тез);
- ✓ **індивідуальні фідбеки або рефлексії** (до 1 хвилини) в кінці кожного заняття;
- ✓ **застосування супровідного візуального матеріалу (презентацій)** як на лекційних, так і на практичних заняттях;
- ✓ **перегляд і обговорення коротких відео з теми** (у т.ч. англійською мовою);
- ✓ **рольові та інші ігри**, включаючи застосування таких електронних платформ, як Kahoot, Mentimeter;
- ✓ **виконання індивідуальних та командних проектів** з аудиторним захистом та обговоренням результатів;
- ✓ **застосування електронних таблиць** (на Google Disc) для прозорого взаємооцінювання чи діяльностей іншого виду;
- ✓ **запрошення гостьових лекторів-практиків та зовнішніх експертів**;
- ✓ **проведення актуальних тематичних занять чи частини занять** (Halloween, Різдво/Новий рік) в розрізі предмету курсу;
- ✓ **проведення підсумкового анонімного опитування-збір рефлексій з курсу після його завершення** (заповнення опитувальника Google Form).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Значення та генезис міжнародних економічних відносин

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка, вступне слово			5 хв.
2	Що, на Ваш погляд, спільного між фруктовим кошиком і міжнародними економічними відносинами?	Коротке обговорення (варіант <i>мозкового штурму</i>)	Слайд із навідними зображеннями	5 хв.
3	Чому міжнародні економічні відносини є важливими в житті кожного з нас?	Обговорення і перегляд відео «Trade matters to me»	Відео на офіційному сайті «World Trade Organization»	 10 хв.
Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання для всіх)				
4	<p>1. Яка форма МЕВ є найважливішою? Чому?</p> <p>2. Що спільного і відмінного між поняттями “суспільні відносини” та “міжнародні економічні відносини”?</p> <p>3. Чи важливі МЕВ як наука і навчальна дисципліна? Чому?</p> <p>4. Якими є головні історичні етапи розвитку МЕВ? Якими є особливості сучасного етапу розвитку МЕВ?</p>	<p>Групові обговорення (Buzz session): студенти діляться на 4 групи, в межах котрих протягом 5 хв. обговорюють одне з 4-х питань. Після цього бажаний учасник кожної з груп висвітлює головні моменти питання до 3-х хвилин. Ці питання ґрунтуються на лекції і виносяться для попередньої підготовки до практичного заняття. Ніхто не знає наперед, у яку групу потрапить, тому всі готуються по кожному з питань.</p>	Слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	20 хв.

Фіксовані виступи з презентаціями по заданих темах (студенти обирають теми по бажанню)					
5		1. Головні тенденції структурних змін сучасних міжнародних економічних відносин. 2. Огляд ключових етапів розвитку міжнародних економічних відносин. Економічна складова постіндустріального етапу розвитку міждержавних відносин.	Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за принципом « <i>Think, pair, share</i> ». Студенти розбиваються на пари, кожна пара отримує завдання переказати і підвести підсумок щодо окремого питання виступів: один студент дає визначення, інший – наводить приклад. Наприклад “Що таке глобалізація? Наведіть приклад.”		20 хв.
Обговорення ситуаційного завдання / результатів / розрахунків (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)					
6		Задача / практичне / кейсове завдання № 1	Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.	Слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	10 хв.
7		Індивідуальні фідбеки * і підбиття підсумків			10 хв.

* Важливо кожного зі студентів у кінці заняття запросити до коротких фідбеків / рефлексій, котрі покликані висвітлити: 1) наскільки студент зміг вловити головні ідеї, розкриті протягом заняття (лаконічна квінтесенція основних понять і логічний взаємозв'язок між ними; 2) чи виявилось щось новим, особливо корисним, цікавим; 3) що сподобалося / не сподобалося у процесі заняття (для врахування при проведенні наступних зустрічей і занять); 4) як можна було б описати особистий емоційний стан і рівень вмотивованості після проведеного заняття (піднесений, засмучений, збентежений, замислений, розчарований, зацікавлений, вмотивований тощо).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Міжнародні економічні відносини у системі світового господарства

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка,	вступне слово		3 хв.
2	 Що спільного між будинком і світовим господарством?	Коротке обговорення / <i>мозковий штурм</i>	Слайд з навідними зображеннями	5 хв.
	Чи знаєте Ви? «Деякі факти про сучасний МПП»	Гра-вікторина	Онлайн гра на платформі Kahoot	10 хв.
3	 Чому все більше окремих товарів виробляються більше, ніж в одній країні?	Обговорення і перегляд відео «Made in the World»	Відео на YouTube каналі «World Trade Organization»	 7 хв
Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання для всіх)				
5	 1. Якими є базові елементи системи світового господарства і яким є місце МЕВ серед них? 2. Що таке МПП і якими є його форми, етапи та фактори розвитку? 3. Якими є рівні розвитку МЕВ? Наведіть приклади. 4. Чи можна сказати, що світовий ринок і світове господарство є тотожними поняттями?	<i>Групові обговорення (Buzz session):</i> студенти поділяються на 4 групи, в межах котрих протягом 5 хв. обговорюють одне з 4-х питань. Після цього бажуючий учасник кожної з груп висвітлює головні моменти питання до 3-х хвилин. Ці питання ґрунтуються на матеріалах лекції.	Слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	20 хв.

Фіксовані виступи з презентаціями по заданих темах (студенти обирають теми по бажанню)					
6	 <p>1. Ключові тенденції розвитку сучасного світового господарства. 2. Цікаві приклади міжнародної спеціалізації окремих країн світу</p>	<p>Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за принципом “Think, pair, share”. Студенти розбиваються на пари, кожна пара отримує завдання переказати і підвести підсумок щодо окремого питання виступів: один студент дає визначення, інший – наводить приклад. Інший варіант: доповідач самостійно обирає серед слухачів тих, хто має стисло переказати визначені питання доповіді.</p>		20 хв.	
Обговорення ситуаційного завдання / результатів / розрахунків (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)					
8	 <p>*Задача / практичне / кейсове завдання № 2</p>	<p>Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.</p>	<p>слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом</p>	10 хв.	
9		Індивідуальні фідбеки і підбиття підсумків			5 хв.

* На перших практичних заняттях кожен студент обирає собі країну (без повторів в аудиторії) для виконання подальших індивідуальних завдань, що ґрунтуються на застосуванні, обговорюваних під час лекційних занять, методів/формул і реальних актуальних даних за наданими викладачем посиланнями (наприклад, сайти *UNCTAD, IMF, OEC, World Bank, WTO*). Результати виконаних завдань обговорюються на заняттях або надсилаються викладачеві індивідуально для оцінювання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Суб'єкти міжнародних економічних відносин

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка,	вступне слово		3 хв.
2	 Хто, на Ваш погляд, є головними суб'єктами світового господарства?	Коротке обговорення / мозковий штурм	Слайд із навідними зображеннями	2 хв.
3	 Які міжнародні компанії / бренди є найсильнішими у світі? Що це може означати для МЄВ?	Обговорення і перегляд відео “Best Global Brands”	Відео на офіційному сайті “Interbrand”	 5 хв.
4	 Які країни мають найвищі показники ВВП на д/н.? Що це може означати для МЄВ?	Обговорення і перегляд відео «The History of GDP per Capita by Countries 1980-2027»	Відео на YouTube каналі «Earth Insights»	 5 хв
Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання за вибором)				
5	 Хто важливіший? Особливості та значення суб'єктів МЄВ: 1) мікрорівня; 2) макрорівня; 3) міждержавного рівня.	<i>Дебати.</i> Студенти розбиваються на 3 команди. Кожна команда намагається довести переважаючу вагомість суб'єктів свого рівня. В процесі кожен студент наводить свої аргументи по одному разу.	слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	20 хв.
Фіксовані виступи з презентаціями по заданих темах (студенти обирають теми за бажанням)				
5	 1. Перерозподіл сил між сучасними суб'єктами світового господарства: найсильніші економіки світу. 2. Масштаби та напрямки впливу	Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за принципом “ <i>Think, pair, share</i> ”. Студенти розбиваються на пари, кожна пара		20 хв.

	новітніх суб'єктів світового господарства: - міжнародних / регіональних організацій; - ТНК і багатонаціональних корпорацій; - інституційних інвесторів; - неурядових організацій; - великих міст (біржових центрів); - індивідів (науковців, артистів, бізнес діячів тощо).	отримує завдання переказати і підвести підсумок щодо окремого питання виступів: один студент дає визначення, інший – наводить приклад. Інший варіант: доповідач самостійно обирає серед слухачів тих, хто має стисло переказати визначені питання доповіді.		
Обговорення ситуаційного завдання / результатів / розрахунків (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)				
8 	Задача / практичне / кейсове завдання № 3	Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.	Слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	20 хв.
9 	Індивідуальні фідбеки і підбиття підсумків			5 хв.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Середовище міжнародних економічних відносин

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка,	вступне слово		3 хв.
2	 Що спільного між хамелеоном і міжнародними економічними відносинами?	Коротке обговорення / <i>мозковий штурм</i>	Слайд з навідними зображеннями	2 хв.
	Чи знаєте Ви? «Цікаві факти про соціально-економічне середовище інших країн»	Гра-вікторина	Онлайн гра на платформі Kahoot	10 хв.
Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання для всіх)				
3	 Базові елементи середовища МЕВ (значення, приклади та порівняння): 1) інфраструктура (стратегічні споруди, засоби транспорту, зв'язку); 2) природно-географічне середовище (географічне розташування, величина території, чисельність населення, кліматичні умови, наявність природних ресурсів, виходу до моря); 3) політичне середовище; 4) правове середовище; 5) економічне середовище (типи економічних систем, рівень економічного розвитку за макроекономічними показниками, рівень	<i>Круглий стіл.</i> Кожен обирає, цікавий для себе аспект середовища МЕВ і готує коротку доповідь для обговорення за круглим столом. Доцільно наперед узгодити, хто, яке питання обирає. На занятті кожен ставить своє запитання іншим і доповнює його чи апелює до відповіді (до 2 хв.).	Слайди з супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	30 хв.

	розвитку технологій); б) соціально-культурне середовище (мова, релігія, символи, менталітет, цінності, традиції та свята, освіта, смаки та уподобання (національні страви), особливості побуту, організація суспільства тощо).			
Фіксовані виступи з презентаціями по заданих темах (студенти обирають теми по бажанню)				
4 	1. Діяльність сучасних мереж світових інформаційних агентств як елемент інфраструктури МЄВ. 2. Сучасні центри і тенденції геополітики. 3. Класифікація та рейтингування країн за показниками економічного розвитку (ВВП, ВНП, ПКС, ІРЛ) та потенціалу (ГІК).	Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за принципом "Think, pair, share" . Студенти розбиваються на пари, кожна пара отримує завдання переказати і підвести підсумок щодо окремого питання виступів: один студент дає визначення, інший – наводить приклад.		15 хв.
Обговорення ситуаційного завдання / результатів / розрахунків (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)				
5 	Завдання / практичне / кейсове завдання № 4	Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.	Слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	15 хв.
6 	Індивідуальні фідбеки і підбиття підсумків			5 хв.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Теорії міжнародної торгівлі

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка,	вступне слово		3 хв.
2	 <p>Чи знаєте ви? «Цікаві факти про середньовічну торгівлю»</p>	Гра-вікторина	Онлайн гра на платформі Kahoot	6 хв.
3	 <p>Що, на Ваш погляд, змінилося/зберіглося у міжнародній торгівлі з часів меркантилізму?</p>	Обговорення і перегляд відео «Mercantilism»	Відео на YouTube каналі «NBC News Learn»	 6 хв
	Якими є головні принципи теорії міжнародної торгівлі?	Обговорення і перегляд відео «International Trade Explained»	Відео на YouTube каналі «CFR Education»	 10 хв
Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання для всіх)				
3	 <p>Ключові концепції міжнародної торгівлі (значення, принципи, застосування): 1) меркантилізм (ранній, пізній); 2) класичні теорії міжнародної торгівлі (теорія абсолютних переваг, теорія порівняльних переваг); 3) неокласичні теорії міжнародної торгівлі (теорія Хекшера-Оліна, «парадокс» В.Леонтьєва); 4) альтернативні/новітні теорії міжнародної торгівлі (наукомісткої спеціалізації, технологічного розриву, життєвого циклу продукту,</p>	<p>Круглий стіл. Кожен обирає, цікаву для себе концепцію і готує коротку доповідь для обговорення за круглим столом. Доцільно наперед узгодити, хто, яке питання обирає. На занятті кожен висвітлює ключові ідеї своєї концепції (автора/авторів, головний зміст, переваги/вади, практичне значення і актуальність (до 2 хв.).</p>	Слайди з супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	30 хв.

	внутрішньогалузевої торгівлі, економії на масштабах виробництва, конкурентних переваг (правило ромба), міжнародного руху капіталу, монополістичних переваг, інтерналізації (еклектична модель Даннінга).			
Фіксовані виступи з презентаціями по заданих темах (студенти обирають теми по бажанню)				
5 	1. Новітні теорії міжнародної торгівлі.	Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за принципом <i>“Think, pair, share”</i> . Студенти розбиваються на пари, кожна пара отримує завдання переказати і підвести підсумок щодо окремого питання виступів: один студент дає визначення, інший – наводить приклад.		10 хв.
Обговорення ситуаційного завдання / результатів / розрахунків (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)				
6 	<i>Задача / практичне / кейсове завдання № 5</i>	Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.	слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	10 хв.
7 	Індивідуальні фідбеки і підбиття підсумків			5 хв.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Інтернаціоналізація як базовий процес розвитку МЕВ

Тематична частина: "Halloween як явище МЕВ"*

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка, вступне слово			3 хв.
2	 <p>Чи можна вважати свята, як Halloween, інтернаціональним явищем? Чи корисні вони для МЕВ? Чому?</p>	Коротке обговорення / <i>мозковий штурм</i>	слайд з навідними зображеннями	2 хв.
	<p>Чи знаєте ви? Цікаві факти про Halloween</p>	Гра-вікторина	Онлайн гра на платформі Kahoot	10 хв.
3	 <p>Чи можна вважати інтернаціоналізацію і глобалізацію тотожними поняттями?</p>	Обговорення і перегляд відео «What Is Globalization? Understand Our Interconnected World»	відео на YouTube каналі «CFR Education»	 5 хв
	 <p>Чи важливо фахівцям з МЕВ розуміти особливості святкування Halloween в різних країнах?</p>	Обговорення і перегляд відео «10 Unusual Halloween Traditions around the World»	відео на YouTube каналі «Destination Tips»	 5 хв
<p>Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання для всіх)</p>				
4	 <p>1. У чому полягає різниця між інтерналізацією та інтернаціоналізацією? Якими є рині, етапи та напрямки інтернаціоналізації? 2. Охарактеризуйте кожну зі стадій інтернаціоналізації на макрорівні. 3. Якими є особливості, етапи (EPRG) та рівні (форми бізнесу)</p>	<i>Групові обговорення (Buzz session):</i> студенти поділяються на 4 групи, в межах котрих протягом 5 хв. обговорюють одне з 4-х питань. Після цього бажаний учасник кожної з груп висвітлює головні моменти питання до 3-х хвилин.	Слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	20 хв.

	інтернаціоналізації на мікрорівні? 4. Що таке транснаціоналізація та якими є його критерії і показники?	Ці питання ґрунтуються на матеріалах лекції.		
Фіксовані виступи з презентаціями по заданих темах (студенти обирають теми по бажанню)				
5 	1. Зміст, переваги і вади глобалізації (значення “Тріади”) і транснаціоналізації. 2. Інтернаціоналізація і світовий економічний порядок майбутнього. 3. Halloween як міжнародне економічне явище: як відмічають і скільки витрачають на нього в різних країнах.	Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за принципом « <i>Think, pair, share</i> ». Студенти розбиваються на пари, кожна пара отримує завдання переказати і підвести підсумок щодо окремого питання виступів: один студент дає визначення, інший – наводить приклад.	Halloween атрибутика для створення святкової атмосфери (за бажанням студентів) *	 20 хв.
Обговорення ситуаційного завдання / результатів / розрахунків (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)				
6 	Задача / практичне / кейсове завдання № 6	Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.	слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	10 хв.
7 	Індивідуальні фідбеки і підбиття підсумків			5 хв.

*тематичне заняття передбачає впровадження неформальних елементів до звичного формату. Студенти за бажанням можуть взяти із собою чи вбрати відповідний реквізит, провести заняття стилізовано, створюючи святкову атмосферу.

ПІДСУМКОВЕ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЮ 1

Командний творчо-аналітичний проект

Етапи виконання дослідження

№	Зміст
1	<p>Попереднє ознайомлення та підготовка</p> <p>1) загальне ознайомлення з результатами минулорічних досліджень студентів;</p> <p>2) розбиття на команди для подальшого виконання проекту та здійснення взаємного оцінювання (за бажанням чи рендомно) з наступним заповненням таблиці.</p> <p>Номер команди, котрий також визначається за бажанням чи рендомно (від 1 до 6), відповідає номеру теми модуля.</p>
2	<p>Отримання чітких інструкцій з виконання проекту</p> <p>студенти більш детально ознайомлюються з вимогами, умовами та термінами виконання проекту, що передбачає застосування матеріалів усього модуля, активне залучення кожного учасника команди та вчасну презентацію результатів командної роботи.</p>
3	<p>Презентація результатів дослідження</p> <p>всі учасники команди презентують результати спільної проектної роботи в аудиторії з подальшим обговоренням. Передбачається максимальне залучення всіх студентів (як тих, хто презентує проект, так і решти аудиторії). Для цього кожна команда намагається підготувати певний вид діяльності, що залучає всіх. Після виступу кожної команди решта студентів ставлять питання, надають свої пропозиції та рекомендації. Оцінка за проект формується, як середньоарифметичний бал взаємного оцінювання команди, аудиторії та викладача.</p>

Завдання та очікувані результати

Перед кожною командою стоїть завдання-виклик підготувати і представити перед аудиторією певний творчий перформанс, апелюючи до ключових категорій відповідної теми (номер якої, відповідає номеру команди та послідовності у рамках першого модуля). Форма перформансу є довільною, відповідає вибору учасників кожної з команд і може мати вигляд: костюмованої рольової сцени чи відеоролика, спільного виконання твору (пісні, декламування вірша чи прозового матеріалу), створення інтелектуальних видів взаємодії (ребусів, квестів, кросвордів, словесних пазлів, вікторин, презентацій тощо).

Найвищі бали отримають ті команди, чії проекти відповідатимуть наступним критеріям:

- творча і змістовна наповненість;
- максимальне охоплення матеріалів та найважливіших питань теми;
- базування на сучасних цікавих фактах і прикладах;
- максимальне залучення і зацікавленість аудиторії;
- дотримання регламенту і методичних рекомендацій.

Рекомендації щодо організації командної роботи

З метою забезпечення вчасного виконання проекту та рівномірного розподілу зусиль доцільно завчасно розподілити завдання між учасниками команди та обрати координатора – капітана команди. Завдання і дедлайни мають бути чітко визначені.

Методичні рекомендації до презентації проекту

Презентація проекту/перформансу має являти собою водночас цікавий, захоплюючий, яскравий та змістовний, навчальний процес, бути насиченою ілюстративним, аналітичним і творчим матеріалом. Час виступу окремої команди має складати 15-20 хвилин і проходити динамічно. Доповідачі здебільшого мають розповідати, а не читати. Вітається будь-яке виявлення оригінальності, креативності, інтерактивності, дотримання стильового концепту (наприклад, доповідачі можуть обрати відповідну візуальну та звукову стилістику, кольорову гаму, вбрати елементи одягу / аксесуарів, що відповідають стилю команди) тощо. Бажано, щоби презентація проекту виглядала максимально цілісною як в інформативному, так і в стильовому значенні, була подано яскраво, цікаво, насичено і динамічно, являючи собою квінтесенцію теоретичних знань та практичних навичок, здобутих у процесі освоєння матеріалів модуля, та спосіб реалізації індивідуальних аналітичних і креативних талантів кожного з учасників проекту.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Міжнародні валютно-фінансові відносини

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка, вступне слово			3 хв.
2	 <p>Чи знаєте ви? Цікаві факти про міжнародні фінанси</p>	Гра-вікторина / варіант <i>мозкового штурму</i>	Онлайн гра на платформі Kahoot	6 хв.
3	 <p>Що таке СПЗ (SDR)?</p>	Обговорення і перегляд відео «What is the SDR?»	відео на YouTube каналі «IMF»	 6 хв
Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання для всіх)				
5	 <p>1. У чому полягає значення та якими є еволюційні етапи світової валютної системи? Що таке СПЗ (SDR)? 2. Якими є форми міжнародного руху капіталу? Поясніть значення та наведіть приклади. 3. Чим прямі іноземні інвестиції відрізняються від портфельних? Наведіть основні критерії диференціації та приклади. 4. Чим євро відрізняється від єрвовалюти? Наведіть приклади та поясніть значення. 5. Якими є головні міжнародні фінансово-кредитні організації та в чому полягає їхня роль?</p>	<p>Групові обговорення (Buzz session): студенти поділяються на 5 груп, в межах котрих протягом 5 хв. обговорюють одне з 5-ти питань. Після цього бажаний учасник кожної з груп висвітлює головні моменти питання до 3-х хвилин.</p>	Слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	25 хв.

Фіксовані виступи з презентаціями по заданих темах (студенти обирають теми по бажанню)				
6 	1. Сучасні світові фінансові центри. 2. Криптовалюта як новітня валюта. Міжнародні фінанси майбутнього.	Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за <i>принципом</i> «Think, pair, share».		15 хв.
Практичне закріплення матеріалу				
7 	Командна рольова гра “Переконай іноземного інвестора”	Студенти розбиваються на 3 команди. В ролі однієї команди – потенційний іноземний інвестор. 2 інші команди – потенційні реципієнти з різних країн, які мають переконати інвестора надати капітал саме їм. Після спільного обговорення можливих аргументів (5 хв.) кожна команда висвітлює їх (5 хв.), а команда потенційного інвестора оголошує та аргументує свій вибір (5 хв.).	слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	15 хв.
Обговорення ситуаційного завдання / результатів / розрахунків (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)				
6 	Задача / практичне / кейсове завдання № 7	Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.	слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	10 хв.
10 	Індивідуальні фідбеки і підбиття підсумків			5 хв.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

Міжнародне виробниче та науково-технічне співробітництво

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка,	вступне слово		3 хв.
2	 Чи знаєте ви? Цікаві факти про міжнародні виробничо-технічні відносини	Гра-вікторина / варіант <i>мозкового штурму</i>	Онлайн гра на платформі Kahoot	7 хв.
3	 Чому багато товарів сьогодні виробляють більше, ніж в одній країні?	Обговорення і перегляд відео «The Globetrotting Journey of a Sneaker»	відео на YouTube каналі «CFR Education»	 5 хв.
3	 Що таке 4-та промислова революція? Якою є її роль для МЕВ?	Обговорення і перегляд відео «The Fourth Industrial Revolution At a glance»	Відео на YouTube каналі «World Economic Forum»	 5 хв
Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання для всіх)				
3	 Сучасні тенденції розвитку міжнародного співробітництва у галузі: 1) енергетичного виробництва (видобуток і переробка нафти, природного газу, вугілля, урану, електроенергії); 2) сировинного виробництва (видобуток і переробка чорних/кольорових металів, хімічної/штучної сировини, лісових ресурсів); 3) агропромисловості (пшениці, кукурудзи,	Круглий стіл. Кожен обирає, цікавий для себе аспект середовища МЕВ і готує коротку доповідь для обговорення за круглим столом. Доцільно наперед узгодити, хто, яке питання обирає. На занятті кожен ставить своє запитання іншим і доповнює його чи апелює до відповіді (до 2 хв.).	Слайди з супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	25 хв.

	олійного насіння, чаю, кави, какао, цитрусових, бананів тощо); 4) НДДКР.			
Фіксовані виступи з презентаціями по заданих темах (студенти обирають теми по бажанню)				
6 	1. Транснаціональні корпорації як ключові суб'єкти сучасного світового господарства. 2. Провідні напрямки глобальних НДДКР. 3. Світові технологічні розробки майбутнього.	Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за <i>принципом «Think, pair, share»</i> .		15 хв.
Обговорення ситуаційного завдання / результатів / розрахунків (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)				
6 	<i>Задача / практичне / кейсове завдання № 8</i>	Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.	слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	10 хв.
8 	Індивідуальні фідбеки і підбиття підсумків			5 хв.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

Світовий ринок робочої сили

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка,	вступне слово		3 хв.
2	 Чи знаєте ви, що за об'єкт зображений на слайді і як він пов'язаний з нашою темою?	Коротке обговорення / <i>мозковий штурм</i>	слайд з навідними зображеннями	2 хв.
	Чи знаєте ви? Цікаві факти про світовий ринок робочої сили	Гра-вікторина / варіант <i>мозкового штурму</i>	Онлайн гра на платформі Kahoot	7 хв.
3	 У чому полягають соціально-економічні причини та наслідки міжнародної трудової міграції?	Обговорення і перегляд відео «What's the Difference Between a Migrant and a Refugee?»	відео на YouTube каналі «CFR Education»	 5 хв
Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання для всіх)				
4	Обговорення матеріалів панельної дискусії в рамках щорічного проекту «День кар'єри ЄС»	Обговорення	слайди із супровідними зображеннями, питаннями та регламентом	 10 хв
5	 Позитивні та негативні соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили: 1) економічні; 2) соціальні; 3) психологічні; 4) політичні.	<i>Дебати.</i> Студенти розбиваються на 2 команди. Кожна команда намагається довести свою позицію. В процесі кожен студент наводить свої аргументи по одному разу.	слайди із супровідними зображеннями, питаннями та регламентом	20 хв.
Фіксовані виступи з презентаціями по заданих темах (студенти обирають теми по бажанню)				
6	 1. Структурні зміни на світовому ринку робочої сили. Які професії можуть зникнути, а які	Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за <i>принципом «Think, pair,</i>	Атрибутика для створення тематичної атмосфери (за	20 хв.

	з'явитися у майбутньому? 2..Світові центри прийняття робочої сили (головні країни еміграції). 3. Сучасні тенденції розвитку світового ринку робочої сили	<i>share</i> ». Студенти розбиваються на пари, кожна пара отримує завдання переказати і підвести підсумок щодо окремого питання виступів: один студент дає визначення, інший – наводить приклад.	бажанням студентів)*	
Обговорення ситуаційного завдання / результатів / розрахунків (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)				
6 	<i>Задача / практичне / кейсове завдання № 9</i>	Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.	слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	10 хв.
9 	Індивідуальні фідбеки і підбиття підсумків			5 хв.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

Міжнародні торговельні та транспортні відносини

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка,	вступне слово		3 хв.
2	 Який універсальний символ часто зустрічається на логотипах багатьох фірм, котрі займаються доставкою? Яким є його семіотичне значення?	Коротке обговорення/ <i>мозковий штурм</i>	Слайд з навідними зображеннями	2 хв.
	Чи знаєте ви? Цікаві факти про сучасну міжнародну торгівлю	Гра-вікторина / варіант <i>мозкового штурму</i>	Онлайн гра на платформі Kahoot	5 хв.
3	 Що таке мультимодальне перевезення? Як влаштована міжнародна торговельно-транспортна система?	Обговорення і перегляд відео «Trade at work»	відео на YouTube каналі «World Trade Organization»	 5 хв
Зустріч із практиком – гостьовим лектором				
3	 Практика здійснення міжнародних торговельних відносин: сучасні тенденції та особливості. Актуальні вимоги до фахівця з МЕВ.	Слухання доповіді (до 20 хвилин) запитання до гостьового лектора (до 10 хвилин)	Слайди з інформацією про гостьового лектора та планом проведення зустрічі	 30 хв.
Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання для всіх)				
5	 1. Значення і показники міжнародної торгівлі. 2. Основні форми та методи міжнародної торгівлі. 3. Світовий ринок послуг та основні види міжнародної послугової діяльності.	<i>Групові обговорення (Buzz session):</i> студенти поділяються на 4 групи, в межах котрих протягом 5 хв. обговорюють одне з 4-х питань. Після цього бажаний учасник	Слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	20 хв.

	4. Міжнародні транспортні послуги.	кожної з груп висвітлює головні моменти питання до 3-х хвилин. Ці питання ґрунтуються на матеріалах лекції.		
Фіксовані короткі доповіді по заданих темах (студенти обирають теми по бажанню)				
6 	1. Базисні умови постачання «Інкотермс» та їхня роль у розвитку міжнародної торгівлі. 2. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі і послугами. 3. Міжнародна торгівля майбутнього.	Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за принципом « <i>Think, pair, share</i> ». Студенти розбиваються на пари, кожна пара отримує завдання переказати і підвести підсумок щодо окремого питання виступів: один студент дає визначення, інший – наводить приклад.		15 хв.
Обговорення ситуаційного завдання / результатів / розрахунків (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)				
7 	Задача / практичне / кейсове завдання № 10	Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.	слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	10 хв.
8 	Індивідуальні фідбеки і підбиття підсумків			5 хв.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11

Міжнародна економічна інтеграція

Тематична частина: «Різдво/Новий рік і МЕВ»*

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка, вступне слово			3 хв.
2	 <p>Як Ви вважаєте, чи можна вважати Різдво/Новий рік фактором культурної та економічної інтеграції країн?</p>	Коротке обговорення / <i>мозковий штурм</i>	слайд з навідними зображеннями	2 хв.
	<p>Чи знаєте ви? Цікаві факти про святкування Різдва/Нового року у різних країнах світу</p>	Гра-вікторина / варіант <i>мозкового штурму</i>	Онлайн гра на платформі Kahoot	5 хв.
3	 <p>Якими є позитивні та негативні наслідки міжнародної економічної глобалізації?</p>	Обговорення і перегляд відео «Regional Economic Integration International Business»	відео на YouTube каналі «Business School 101»	 5 хв
	Якими є економічні причини BREXIT?	Обговорення і перегляд відео «A Quick Guide to the Economic Arguments of the Brexit Debate»	відео на YouTube каналі «Bloomberg Originals»	 5 хв
Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання для всіх)				
5	 <p>Аргументи «ЗА» і «ПРОТИ» вступу України в ЄС. Два сценарії для України: «Повноцінний член ЄС» чи «Незалежна як Швейцарія»?</p>	<i>Дебати.</i> Студенти розбиваються на 2 команди. Кожна команда намагається довести свою позицію. В процесі кожен студент наводить свої аргументи по одному разу.	слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	 30 хв.

Фіксовані виступи з презентаціями по заданих темах (студенти обирають теми по бажанню)				
6 	1. Різдво / Новий рік як міжнародне економічне явище. Як його святкують в різних країнах і який вплив воно має на економіку? 2. Сучасні тенденції та масштаби міжнародної економічної регіоналізації.	Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за принципом « <i>Think, pair, share</i> ». Студенти розбиваються на пари, кожна пара отримує завдання переказати і підвести підсумок щодо окремого питання виступів: один студент дає визначення, інший – наводить приклад.	Атрибутика для створення тематичної атмосфери (за бажанням студентів)*	 15 хв.
Обговорення ситуативного завдання / результатів / розрахунків (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)				
7 	Завдання / практичне / кейсове завдання № 11	Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.	слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	10 хв.
8 	Індивідуальні фідбеки і підбиття підсумків			5 хв.

*тематичне заняття передбачає вплетення неформальних елементів до звичного формату. Студенти за бажанням можуть взяти із собою чи вбрати відповідний реквізит, виконати заняття стилізовано, створюючи тематичну атмосферу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12

МЕВ у вирішенні глобальних проблем

№	Питання	Вид діяльності	Додатковий методичний матеріал	Посилання/ час
1	Привітання, переключка,	вступне слово		3 хв.
2	 Чому питання глобальних проблем людства входить у сферу ключових задач МЕВ?	Коротке обговорення / <i>мозковий штурм</i>	слайди із навідними зображеннями	7 хв.
	Чи знаєте ви? Цікаві факти про глобальні проблеми людства	Гра-вікторина / варіант <i>мозкового штурму</i>	Онлайн гра на платформі Kahoot	10 хв.
Основні питання, що попередньо виносяться на підготовку до практичного заняття (домашнє завдання для всіх)				
3	 Глобальні проблеми людства: 1) продовольча; 2) екологічна, 3) сировинна; 4) демографічна; 5) енергетична; 6) миру та роззброєння; 7) подолання бідності та відсталості; 8) освоєння та використання ресурсів Світового океану; 9) освоєння та використання ресурсів Космосу; 10) водних ресурсів тощо.	Круглий стіл. Кожен обирає, цікавий для себе аспект глобальних проблем людства і готує коротку доповідь для обговорення за круглим столом. Доцільно наперед узгодити, хто, яке питання обирає. На занятті кожен ставить своє запитання іншим і доповнює його чи апелює до відповіді (до 2 хв.).	Слайди з супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	 30 хв.
Фіксовані виступи з презентаціями по заданих темах (студенти обирають теми по бажанню)				
6	 1. Роль МЕВ та міжнародних організацій у вирішенні глобальних проблем людства. 2. Сценарії вирішення глобальних проблем людства та майбутнього цивілізації.	Слухання виступів (до 5 хв.) та обговорення за принципом <i>«Think, pair, share»</i> . Студенти розбиваються на пари, кожна пара отримує завдання переказати і		15 хв.

		підвести підсумок щодо окремого питання виступів: один студент дає визначення, інший – наводить приклад.		
Обговорення кейсу (текст надається наперед, як частина домашнього завдання)				
7 	<i>Задача / практичне / кейсове завдання № 12</i>	Обговорення. Відповіді на питання, доповнення.	слайди із супровідними зображеннями, питаннями завданнями та регламентом	10 хв.
10 	Індивідуальні фідбеки і підбиття підсумків			5 хв.

ПІДСУМКОВЕ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЮ 2
Командний пошуково-аналітичний проект
«Розробка вірогідних сценаріїв економічного світопорядку
та МЕВ майбутнього»

Етапи виконання дослідження

№	Зміст
1	<p>Попереднє ознайомлення та підготовка</p> <p>1) загальне ознайомлення з результатами минулорічних досліджень студентів;</p> <p>2) розбиття на команди (3-4 команди по 5-6 чоловік) для подальшого виконання проекту (за бажанням чи рендомно) з наступним заповненням таблиці з назвами обраних сценаріїв.</p>
2	<p>Отримання чітких інструкцій з виконання проекту</p> <p>студенти більш детально ознайомлюються з вимогами, умовами та термінами виконання проекту, що передбачає застосування матеріалів усього курсу, активне залучення кожного учасника команди та вчасну презентацію результатів командної роботи.</p> <p>З метою глибшого розуміння завдання рекомендується вивчення низки аналітичних публікацій та перегляд студентами відеоматеріалів, наприклад:</p> <p>«Four plausible futures: 2050 scenarios - Arup», «Jacque Fresco - Resource Based Economy – TEDxOjai»</p>
3	<p>Презентація результатів дослідження</p> <p>всі учасники команди презентують результати спільної проектної роботи в аудиторії з подальшим обговоренням. Передбачається участь журі, склад котрої представляють викладачі факультету та зовнішні експерти-практики. Після виступу команди члени журі та решта студентів ставлять питання, надають свої пропозиції та рекомендації. Оцінка за проект формується як середньоарифметичний бал членів журі та взаємного оцінювання команди.</p>

Завдання та очікувані результати

Перед кожною командою стоїть завдання-виклик розробити сценарій вірогідного економічного світового порядку і міжнародних економічних відносин майбутнього, ґрунтуючись на знаннях, здобутих у процесі вивчення курсу й актуальних авторитетних світових аналітичних виданнях з пропонованими варіантами сценаріїв та прогнозів, зокрема: *WEF, McKinsey Global Institute, PwC, KPMG, Deloitte, BBC, Bloomberg, Visual Capitalist, IMF, Linked In, United Nations, Forbes, Coursera* тощо.

Ключові аспекти, презентовані командою, мають стосуватися таких питань, як:

- 1) назва сценарію (*Яким є світ майбутнього за Вашою версією?*);
- 2) центри геополітики (*Які країни будуть ключовими суб'єктами світового господарства? Чому?*);
- 3) ресурсна база (*Якими будуть головні ресурси, міжнародний поділ факторів виробництва та принципи МПП майбутнього?*);
- 4) глобалізація чи регіоналізація (*Якою буде структура світового господарства: системною (глобальноорієнтованою) чи локальною (чітко поділеною на регіони (які?) за інтересами?)*);
- 5) державний чи корпоративний тип ієрархії (*У чиїх руках буде сконцентрована основна влада - держав чи великих корпорацій?*);
- 6) міжнародні валютно-фінансові відносини майбутнього (*Якою буде структура світової валютної та фінансової системи? Які валюти будуть вважатися найсильнішими? Як здійснюватимуться фінансові трансакції між країнами? Якими (де) будуть світові фінансові центри?*);
- 7) міжнародні виробничі та науково-технічні відносини майбутнього (*Якими будуть головні напрямки та масштаби міжнародного виробничого співробітництва? Якою буде роль технологій у МЄВ майбутнього?*);
- 8) світовий ринок майбутнього (*Якими будуть головні напрямки міжнародної трудової міграції? Якими будуть професії майбутнього?*);
- 9) міжнародні торговельно-транспортні відносини майбутнього (*Якою буде структура та масштаби міжнародної торгівлі товарами та послугами? Якою буде роль міжнародного транспортування?*);
- 10) глобальні проблеми людства (*Яким буде характер і гострота глобальних проблем людства? Які з них вдасться розв'язати (як?), а які, ймовірно, залишаться відкритими чи з'являться нові? Яким чином світова спільнота намагатиметься їх вирішити?*);
- 11) Яким буде місце України у новому світопорядку?

Загальні методичні рекомендації з виконання проекту

З метою отримання найбільш повних і наближених до реальних результатів робота команди має базуватися на наступних попередніх кроках:

1) здійснити аналіз вторинної інформації про сучасні тенденції, структуру та динаміку розвитку світового господарства та окремих форм МЕВ;

2) детально вивчити матеріали різних спеціалізованих аналітичних видань з пропонованими варіантами сценаріїв та прогнозів майбутнього розвитку світового господарства та його окремих сегментів;

3) обрати орієнтовний сценарій і його назву для своєї команди (запозичений чи згенерований командою) та зареєструвати його в таблиці, як «заброньований» Вашою командою з метою уникнення дублювання при виконанні та захисті проектів всіма командами;

4) розробити власний правдоподібний сценарій, ґрунтуючись на опрацьованих матеріалах, і підготувати лаконічну і, водночас, ємну презентацію.

Рекомендації щодо організації командної роботи

З метою забезпечення вчасного виконання проекту та рівномірного розподілу зусиль доцільно завчасно розподілити завдання між учасниками команди та обрати координатора – капітана команди. Завдання і дедлайни мають бути чітко визначені.

Методичні рекомендації до презентації проекту

Презентація проекту має являти собою стислий виклад основних результатів дослідження, бути насиченою ілюстративним, аналітичним і творчим матеріалом. Час доповіді має складати 15-20 хвилин і проходити динамічно. Доповідачі здебільшого мають розповідати, а не читати. Вітається будь-яке виявлення оригінальності, креативу інтерактиву, стильового концепту тощо. Бажано, щоби презентація проекту виглядала максимально цілісною як в інформаційному, так і в стильовому значенні, була подано яскраво, цікаво, насичено і динамічно, являючи собою квінтесенцію теоретичних знань та практичних навичок, здобутих у процесі освоєння матеріалів курсу, та спосіб реалізації індивідуальних аналітичних і креативних талантів кожного з учасників проекту.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З КУРСУ

Згідно з ОПП у якості форми підсумкового контролю знань з курсу «Міжнародні економічні відносини» передбачено *екзамен* [1].

Окрім підсумкового контролю знань, важливе значення має проведення поточного контролю, що здійснюється як під час проведення практичних, так і в розрізі інших видів занять, включаючи активну роботу на лекціях, самостійну роботу, складання підсумкових модульних завдань і націлене на перевірку ступеня підготовленості здобувача знань до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль знань здійснюється задля оцінки результатів навчання на завершальній стадії.

Загальна максимальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення курсу протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю, а 40 балів - у процесі підсумкового виду контролю (*екзамену*). Максимальна кількість балів, котру студент може отримати за кожен модуль складає 30 балів (60 – за два модулі). У свою чергу, максимальна кількість балів, котру студент може отримати в межах кожного модуля:

- за кожен модуль – 3 бали (1 – на лекції, 2 – на практичному занятті); загалом 18 балів за модуль;
- за виконання кожного модульного проекту – 5 балів;
- за складання підсумкового модульного міні-заліку – 3 бали;
- за складання підсумкового модульного тестування – 4 бали.

Для отримання 18 балів з ПР (поточної роботи на заняттях), передбачається виконання студентом наступних умов:

- 1) систематичне відвідування занять (без пропусків);
- 2) активна участь на заняттях:
  - участь у дискусіях, поточних завданнях (круглих столах, дебатах, обговореннях кейсів, відео та інших матеріалів);
  - відповіді на питання експрес-опитування на початку лекцій (максимально повно і правильно);
  - участь в коротких індивідуальних підсумках в кінці кожного заняття (максимально ґрунтовно і ємно);

3) щонайменше один ґрунтовний виступ / презентація протягом модуля;

4) виконання практичних завдань (задач / кейсів).

Максимальна оцінка знань здобувача під час навчальних занять за кожену тему наведена в таблицях.

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Екзамен	Су ма		
За темами												40	10 0		
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МК1	T7	T8	T9	T10	T11			T12	МК2
3	3	3	3	3	3	12	3	3	3	3	3			3	12
30						30									
За видами діяльності															
ПР	МЗМ	ПТМ	ПП	ПР	МЗМ	ПТМ	ПП	МЗМ	ПТМ	ПП	МЗМ	ПТМ	ПП		
18	3	4	5	18	3	4	5	18	3	4	5	18	3		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів

МК1, МК2 – модуль контролю (підсумкові завдання з модулю)

ПР – поточна робота на заняттях

МЗМ – міні-залік (індивідуальне експрес-опитування по питаннях модуля)

ПТМ – підсумкове тестування за модулем (на платформі Moodle)

ПП – підсумковий проект:

✓ **ЗМ 1.** Командний творчо-аналітичний проект (за темами модулю 1)

✓ **ЗМ 2.** «Розробка вірогідних сценаріїв економічного світопорядку та МЕВ майбутнього» (командна робота над проектом)

Згідно з вимогами Болонської угоди, проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їхнього порівняння використовується така таблиця:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Для тих, хто перебуває на індивідуальному графіку відпрацювання курсу, або з поважних причин не має можливості систематично відвідувати заняття, передбачається виконання студентом наступних умов (в рамках ПР – до 18 балів):

1) надсилати фотографії короткого конспекту з кожної пропущеної теми від руки + індивідуальний (не списаний) ємний, ґрунтовний висновок у кінці. За умови доповнення прикладами з посиланнями на джерела - оцінюється вище;

2) виконати ІНДЗ з модуля – есе 5-10 сторінок в рамках тем (завдань для самостійної роботи) модуля. Вимоги:

✓ матеріал має бути новим, актуальним, виконаним самостійно, ґрунтуватися не менш як на 5 різних джерелах, відповідати вимогам академічної доброчесності;

✓ у кінці обов'язково посилання на актуальні джерела.

Решта завдань модуля (МЗМ, ПТМ, ПП) – обов'язкові для всіх. За умови неможливості складання міні-заліку аудиторно студент може приєднатися до заняття онлайн за наперед узгодженим посиланням. За умови відсутності можливості фізичної присутності під час виконання чи/та захисту підсумкового проекту студент може виконати індивідуальне завдання або частину делегованої в рамках команди роботи дистанційно. У випадку індивідуально виконаного проекту, результати мають бути надіслані в межах встановленого дедлайну для оцінювання викладачеві. У випадку виконання частини командного проекту, результати мають бути надіслані в межах встановленого дедлайну команді для подальшого захисту і прозорого взаємооцінювання кожним із членів команди. Середня арифметична оцінка команди зараховується як бал за виконання проекту в межах модуля.

ЗБІР РЕФЛЕКСІЙ З КУРСУ

Збір та аналіз індивідуальних фідбеків у процесі освоєння курсу та отримання загальних об'єктивних рефлексій по його завершенню є важливим засобом самодіагностики як викладача, так і студента. Викладач, таким чином, отримує можливість оцінити, на скільки ефективним виявився процес подання матеріалу та взаємодії з аудиторією. Студент отримує можливість зосередитись на усвідомленні рівня власної інтегрованості у навчальний процес та його індивідуальної корисності.

Згідно з результатами досліджень Гарвардського університету, рефлексія щодо власної роботи значно поліпшує її ефективність [15]. Вона є важливою практикою в академічних дисциплінах, наповнюючи процес навчання сенсом, доцільністю і цінністю. За умов відсутності доступу до інформації про індивідуальні думки, емоції, враження та відчуття студента щодо набутого досвіду ми не можемо зробити висновків про реальну корисність, важливість процесу навчання та рівень зацікавленості.

Виступаючи багатоетапним та циклічним процесом, котрий сприяє гнучкості у плануванні та формуванні цілей, робота з індивідуальними рефлексіями передбачає наявність наступних складових: 1) подія (процес) → 2) рефлексія → 3) висновок → 4) планування наступної діяльності [2]. Таким чином, викладач здатен враховувати поточні інтереси аудиторії, плануючі наступні заняття, включаючи наповнення інтерактивними методами роботи. У свою чергу, підсумкові рефлексії до курсу можуть допомогти вдосконалити його структуру загалом або зміст окремих елементів (тем, питань, завдань), за необхідності, відкоригувати методи та стиль взаємодії з аудиторією тощо.

При цьому одержана інформація має відповідати таким критеріям як: 1) об'єктивність; 2) відвертість; 3) неупередженість; 4) аналітична наповненість; 5) вдумливість; 6) конструктивність і критичність.

З цією метою збір рефлексій здійснюється у вигляді анонімного опитування шляхом заповнення розробленої Google форми. По завершенню курсу така форма створюється для кожної академічної групи (чи потоку).

Серед ключових питань для проведення анонімного анкетування передбачаються наступні*:

1. Оцініть, будь-ласка, Ваше особисте враження про доцільність цього предмету в рамках освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» (за шкалою від 1 до 5).
2. Оцініть, будь-ласка, Ваше загальне враження про якість викладання матеріалу (за шкалою від 1 до 10)
3. Оцініть, будь-ласка, рівень професіоналізму викладача (за шкалою від 1 до 10)
4. Чи об'єктивним, на Вашу думку, є підхід викладача до оцінювання Вашої роботи і Ваших колег?
5. Що Вам найбільше сподобалося, запам'яталося в межах курсу?
6. Що Вам найменше сподобалося у процесі вивчення курсу?
7. Чи доцільним, корисним для Вас був формат занять у вигляді презентацій?
8. Чи корисними для Вас були індивідуальні короткі фідбеки (підведення підсумків) у кінці занять?
9. Чи корисним, доцільним був формат проведення практичних занять у вигляді обговорення доповідей та практичних ситуацій з теми?
10. Чи корисною, цікавою для Вас була робота над модульними проектами? Як Вам більш комфортно було працювати: індивідуально чи в команді?
11. Чи зручно Вам було працювати у дистанційному форматі (Telegram, Google Meet, Moodle)?
12. Що би Ви бажали (порекомендували) змінити (вдосконалити) у рамках курсу?
13. Чи маєте Ви запитання, побажання до викладача?
14. Чи готові Ви працювати з цим же викладачем у наступному році в рамках курсу «Міжнародний бізнес» (англійською мовою)? Якщо так, що Ви очікуєте від цього курсу?

*приклад минулорічних опитувальників можна переглянути за посиланням:

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ОПП «Міжнародні економічні відносини» (бакалавр). Кафедра міжнародної економіки економічного факультету Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича. URL: <https://interec.info/wp-content/uploads/op-292-bachelor-2022.pdf>
2. Blake Yancey Kathleen. The Meaning-Making of Reflection. *Composition Studies*. URL: <https://compstudiesjournal.com/2021/07/12/the-meaning-making-of-reflection/>
3. Crenguța Lăcrămioara Oprea. Interactive and Creative Learning of the Adults. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*.142. August, 2014. URL: https://www.researchgate.net/publication/275543945_Interactive_and_Creative_Learning_of_the_Adults
4. Ducharme J. Why Everyone's Worried About Their Attention Span - and How to Improve Yours. *Time*. August 10, 2023. URL: <https://time.com/6302294/why-you-cant-focus-anymore-and-what-to-do-about-it/>
5. Efre S. The Benefits of Using Interactive Teaching Strategies in the Classroom. *Linked in*. 2023. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/benefits-using-interactive-teaching-strategies-classroom-samuel-efre>
6. Flipped classroom: methodologies, objectives, and good practices. *Europe For All - Education and training*. URL: <https://www.europforall.org/portfolio/flipped-classroom-metodologies-objectives-and-good-practices/>
7. Interactive teaching methods: Should we use them? *Terratech*. January 10, 2022. URL: <https://www.terratechmsc.eu/interactive-teaching-methods-should-we-use-them/>
8. Interactive Teaching Styles Used in the Classroom. *Resilient Educator*. April 6, 2018. URL: <https://resilienteducator.com/classroom-resources/5-interactive-teaching-styles-2/>
9. Keller Arielle S., Davidesco Ido, Tanner Kimberly D. Attention Matters: How Orchestrating Attention May Relate to Classroom Learning. *CBE-Life Sciences Education*. Vol. 19, No. 3. 1 Sep 2020. URL: <https://www.lifescied.org/doi/10.1187/cbe.20-05-0106>
10. Knapen Ruben. 20 interactive teaching activities for in the interactive classroom. *Book Widgets. Interactive Learning*. 17 Dec. 2020. URL: <https://www.bookwidgets.com/blog/2018/06/20-interactive-teaching-activities-for-in-the-interactive-classroom>
11. Lewis-Kipkulei Pamela, Singleton Jacques, Small Singleton Topeka, Davis Kimberley / May Cheng (Reviewing editor) Increasing student engagement via a combined roundtable discussion and flipped classroom

- curriculum model in an OT and special education classroom. *Cogent Education*. 2021. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2331186X.2021.1911284?scroll=top&needAccess=true&role=tab>
12. Lujan H. L., DiCarlo S. E. Too much teaching, not enough learning: What is the solution? *Advances in Physiology Education*, 2006. 30 (1). 17-22. URL: <https://journals.physiology.org/doi/full/10.1152/advan.00061.2005>
13. Mcspadden Kevin. You Now Have a Shorter Attention Span Than a Goldfish. *Time*. May 14, 2015. URL: <https://time.com/3858309/attention-spans-goldfish/>
14. National Training Laboratories NTL Institute for Applied Behavioral Science. Adapted from Audio-Visual Methods in Teaching. Dale Edgar. *Dryden Press*, N.Y. 1954. p. 43. URL: <https://www.worklearning.com/wp-content/uploads/2006/11/PYRAMID-2.doc>
15. Nobel C. Reflecting on Work Improves Job Performance. *Harvard Business School. Working Knowledge*, 2014. URL: https://hbswk.hbs.edu/item/reflecting-on-work-improves-job-performance?_ga=2.264304911.185920090.1695992426-504527117.1695992426
16. Peer Zada Rayees. Flipped classroom: A new innovation in teaching and learning. *International Journal of Movement Education and Social Science*. Vol. 7. Jan-June 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/356962568_Flipped_classroom_A_new_innovation_in_teaching_and_learning
17. Re-Energizing Classroom Discussion through Round Table Circles. *Model Teaching*. October 24, 2019. URL: <https://www.modelteaching.com/education-articles/teaching-strategies/re-energizing-classroom-discussion-through-round-table-circles>
18. Reflection: What is it and why is it useful? University of Edinburgh. *Institute for Academic Development*. URL: http://www.docs.hss.ed.ac.uk/iad/Learning_teaching/Academic_pastoral/Reflect/Reflection_explanation_HO.pdf
19. Role of Reflection. Brock University. *Centre for Pedagogical Innovation*. URL: <https://brocku.ca/pedagogical-innovation/resources/experiential-education/role-of-reflection/>
20. The Top 6 Benefits of Interactive Learning. *Mussila*. URL: <https://mussila.com/the-top-6-benefits-of-interactive-learning/>
21. Tieleman J., Muijnck S. New Ways to Teach Economics. *Economics*, 2022. URL: <https://economics.com/new-ways-to-teach-economics/>
22. Yee Kevin. *Interactive Techniques*. URL: https://fctl.ucf.edu/wp-content/uploads/sites/15/2019/02/interactive_techniques.pdf